

THE EUROPEAN DISCOVERY OF CHINA POMPEU FABRA UNIVERSITY BARCELONA

LA XINA DE MARCO POLO TE, BASTONETS I ESCRIPTURA XINESA

Marco Polo no parla del te, cosa que resulta estranya, ja el te ja era un hàbit molt estès. Marco **s'interessa molt pels costums de beure, tant a la Xina com a tot l'Orient Mitjà, però només quan tenen a veure amb el vi.** El Khan afavoria clarament les begudes alcohòliques, i el text de Marco és una mica com una gira enològica per Euràsia.

Tot i així, el Khan Khubilai coneixia perfectament la importància del te. L'**any 1265** va establir un monopoli sobre el comerç del te a Sichuan, i a tot arreu tenia unes taxes pròpies molt específiques. Potser Marco Polo en va parlar i Rusticello o altres copistes i traductors ho van ometre, en **no veure cap interès en una infusió d'herbes. En qualsevol cas, el te no era tan visible com ho seria unes dècades més endavant,** ja que les teteres no van començar a utilitzar-se fins als Yuan, quan es va començar a preparar amb fulles de te en comptes de seguir el costum anterior de fer servir pastissos de te.

El que resulta encara més estrany és la falta de mencions als hàbits xinesos de menjar. Seria impossible no adonar-se de la gran diferència que hi havia amb els costums europeus i el seu profund arrelament a la cultura xinesa.

Com observa Marco Polo, hi havia posades per tot arreu, i com vam veure en lliçons anteriors al Qingming Shanghe Tu. Els menús, per a un occidental, eren sorprenentment variats, tot es presentava en trossos petits i la pasta era omnipresent amb tot tipus de formes. A més, menjaven amb bastonets i mai no tocaven el menjar amb les mans. Encara que acceptem que els mongols mai no es van acostumar al menjar xinès, les diferències eren tan evidents que resulta estrany que Marco Polo no en fes menció.

Però la més sorprenent de les omissions de Marco Polo té a veure amb l'escriptura. El llibre diu que dominava quatre llengües, amb les seves respectives escriptures. Parlem primer de les **llengües, ja que no hi ha dubte que eren de l'interès de Marco: mentre viatja per l'Orient Mitjà o la Xina, mai no oblida de fer referència a les llengües que parlen les gents diferents que va coneixent.**

Al llarg del seu camí, devia saber parlar el persa, que era la lingua franca dels viatgers que es dirigien cap a l'est, i també era freqüent entre els estrangers que treballaven a la Xina. Aquest era el cas també de la llengua uigur, molt viva entre els centreamericans que treballaven per als mongols. El mongol també devia de ser una llengua útil, ja que permetia parlar directament **amb el Khan i amb els oficials mongols sense necessitat d'intèrprets. La quarta llengua podia haver sigut el turc, o potser el llibre comptava el seu italià nadiu.**

Les llengües no suposen un gran problema: era jove i enginyós, i fes el que fes, durant els seus disset anys a la Xina devia haver treballat, així que necessitava les llengües comunes. Potser fins i tot va aprendre una mica de xinès. Molts topònims xinesos apareixen en persa, però també hi ha altres noms, com Japó, que apareixen en escriptura xinesa: Cipango, per exemple, és una transcripció directa del nom xinès Ribenguo.

Una cosa ben diferent i més intrigant passa **amb l'escriptura**. Marco Polo comenta que només hi ha un tipus d'escriptura per a totes les llengües xineses, però mai no mostra cap interès per aquesta escriptura, tot i que la devia veure per tot arreu.

En lliçons anteriors, quan parlàvem de la dinastia Song, vam veure els carrers plens d'etiquetes escrites que anunciaven serveis i botigues. Fins i tots els cistells del venedor ambulat del poble tenien paraules escrites.

La manca d'interès de Marco Polo ha estat atribuïda al fet que vivia als cercles mongols i que el que succeïa al món xinès no li interessava tant. **Però l'escriptura era important també per als mongols**, que en aquells moments en comptaven amb dues de diferents, la uigur i la de 'Phagspa, que s'ensenyava a les escoles creades amb aquest objectiu. A més, als seus viatges per l'Orient Mitjà i l'Àsia Central, Marco ja havia trobat gran varietat d'escriptures, i tampoc n'esmenta cap.

La seva educació a Venècia es va centrar més aviat en les xifres que no pas en les lletres. Probablement, **sabia llegir prou com per resoldre els problemes d'aritmètica pràctica** que constituïen la major part de la seva educació. I també devia tenir necessitat d'un cert domini de **l'escriptura per poder fer la conversió de pesos, mesures i diners estrangers**, per la qual sí que mostra un interès i una **capacitat evidents. Però quant a les lletres i l'escriptura** en si, no li interessaven gaire.

En general, Marco Polo ho descriu tot amb la precisió de només algú que ha estat en un lloc, in situ. I l'entusiasme amb què parla de la riquesa i l'abundància del país, i la lleialtat que sent pel Khan Khubilai, semblen en conjunt verídiques, i fins i tot apunten cap a una certa nostàlgia per haver-ne marxat.

No obstant això, dos aspectes que avui dia ens vénen al cap immediatament per diferenciar els xinesos dels europeus és que mengen amb bastonets i que escriuen amb ideogrames. I resulta molt curiós que Marco Polo no els esmentés.